

a/
Trohet i det ringa.

Berättelse ur folkskivet

af

Lina.

Helsingfors,
Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri,
1885.

Dei tibi i tabor D

in

in

in

in

in

in

Nämbemansgården låg pryblig och rödmålad med hvita fönsterkarmar tätt invid landsvägen. Rundtomkring såg man frodiga åkrar och ängar, det var en riktigt präktig gård, som nämдемannen fått med sin hustru, då de gifte sig.

Sinom hus var det naturligtvis också fint med granna tapeter i alla rummen och gardiner för fönstren, ty det var husbondens högsta önskan, att de skulle hafva det „såsom herrskap“. Hustrun var också swag för alt slags slärd och ju gran-nare de kunde få, desto nöjdare var hon.

De ägde endast twänne barn, en son och en dotter; slićkan, som var äldre, hade i dopet fått de granna namnen Emelia Alexandra, gossen hette rätt och slätt Berndt såsom far och farfar.

Nämдемannen lade aldrig själf hand wid jordbruket, han kom knapt en gång i månaden ut på åkern att se efter arbets-folket, ty, då han icke var borta i tjänstegörömål, eller på be-sök hos herremännen och de förnämlste husbönderne i socknen, tog han emot främmande hemma och satt styf och rak i sals-gungstolen med en lång silfwerbeslagen pipa i munnen. Wär-dinnan tyckte också mest om att dricka kaffe hemma eller borta med någon bekant och så fick hushället gå som det kunde; alt var lämnadt i legda händer.

Både Emelia och hennes bror hade något år gått i skola i närmaste stad, emedan det ej ännu fanns någon folkskola i de-ras hemsöken. Sedan togo förälbrarne dem hem igen och tyckte, att de woro tillräckligt lärda.

Dottern satt mest och wirkade spets wid fönstret, där hon kunde se alla förbiakande; något gröfre arbete brydde hon sig aldrig om att göra och wågade sig knapt ut i köket för att inte sota ned sina fina kläder. Berndt hade också fått lätjesulla wa-nor, han följde oftast med fadern, då han var borta, eller satt han och rökte inne i farstufammaren hos modern och systern.

Han war en ståtlig gosse ungefär tjuguet år gammal och modern war riktigt stolt öfwer honom, när han körde för henne till kyrkan i den nya blankmålade karran.

Alla dagar tänkte hon på, hwilken flicka skulle wara sin och rik nog att blifwa hustru åt hennes Berndt, när han engång skulle taga emot gården; hon talade också härom med sonen, men denne endast skakade på hufwudet och smålog — han hade nog sina egna tankar.

Några stenkast från nämдемansgården låg inåt skogen skomakaren Wiks lilla stuga. Den såg wisserligen ganska låg och oansenlig ut, men likwäl stannade man gärna wid grinden och såg in öfwer den lilla gården med dess frodiga syrenhäckar och röda pioner, som midssommartiden blommade så grant på ömse sidor om stugdörren. Här bodde sedan många år tillbaka „gamle Wiken,“ som folk brukade kalla honom, fastän han icke war äldre än mången, som gaf honom det namnet, men hans hår hade tidigt gränat och många rynkor syntes i hans ansigte. Gamle Wiken hade nämligen fått pröfwa mycket i lifwet; han hade varit ett så kalladt auktionsbarn, som slitit ondt, frusit och swultit mången gång i yngre åren och blott genom ihärdigt arbete och outtröttlig flit hade han småningom arbetat sig upp till wälstånd. Några år lefde han så, lycklig och förnöjd i egen stuga med sin unga hustru, då kom en swår feber och hämtade sorg och död till mångt hem.

I flere weckor kämpade den raske skomakarehustrun med lifwet, men döden segrade till slut och med förkrossadt hjärta följde mannen henne till grafwen. Nu hade han kvar blott sitt enda barn, lilla Maria, en glad, bläögd flickunge, som skratade och sjöng från morgon till kväll och på alt fått försökta trösta sin far. Ofta måste han småle åt flickans lekar och tackade Gud för den glädje han hade af henne; men aldrig glömde han sin unga hustru och därför gifte han icke häller om sig, utan hjälpte sig så godt han kunde med det lilla hushållet, tils Maria blef äldre. Hon lärde sig också tidigt att göra nytta och före sitt tionde år war hon redan faderns lilla hushållerska. Af naturen

tyktes hon förstå sig på att hålla allt i ordning i stugan och om kvällarne hjälpte hon sin far, när han tog sig en fristund för att gräfwä i den lilla täppan, som han kallade „sin trädgård“.

Skomakaren Wif war aldrig lyckligare, än då han sysslade bland fina blommor och buskar en stilla sommaraftron: „Ute under den blåa himmelen är det som i en stor kyrka,“ brukade han säga, „där sjunga fåglarna psalmer till Guds pris och då röres äfwen människans hjärta, så att hon tackar och lofwar Herren för alla Hans wälgärningar“. Så talade gubben, ty han hade tidigt lärt sig att älska Guds ord och därifrån hämta råd och hjälp i allt, hwad han företog sig. Därför hade han också ett förnöjsamt sinne både i glada och sorgliga dagar. Han tänkte icke såsom mången annan i samma förhållanden: „Jag är ju endast en fattig skomakare, hwad tjänar det till att vara så samwetsgrann och noga med ett så simpelt arbete och så ringa som jag är, annat wore det, om jag skulle vara präst eller doktor“. Nej han hade redan för längesedan tagit till sitt rättesnöre detta bibelspråk: „Den där trogen är i det minsta, han är ock trogen i det mer är, och den i det minsta orätt är, han är ock orätt i det mer är“, och „Herrens öga skådar öfweralt“.

Ofta talade han härom med Maria och inpräglade dessa ord djupt i hennes hjärta; själf lärde han henne både läsa och sjunga psalmer, och hwarje söndag, om wädret medgaf, såg man dem wandra till kyrkan. På söndagseftermiddagen åter sutto de och läste tillsammans på en liten träbänk utanför stugan, då det war warmt och wadert, medan swalorna flögo fram och tillbaka öfwer deras hufwidan och humlorna surrade bland blommorna rundtomkring dem.

Nämdemannen war deras närmaste granne och de enda leffamvater Maria wetat af, woro Berndt och hans syster; men som Emelia war flere år äldre och desutom hade ett misnöjdt lynne, brydde hon sig aldrig mycket om den lilla glada Maria. Brodern däremot lekte allra hälsf med „gamle Wifens“ flicka; de plockade smultron tillsammans, lagade wisplar och näfwerfargar och allt sådant, som barn på landet taga sig före. Berndt hade också ett godt hjärta och fastän han alltid därhemma fick

sin vilja fram, lät han ändå Maria bestämma lekarna och hjälpte henne, där han kunde, med hennes små arbeten.

„Han är en god gosse,“ brukade gamle Wiken säga, „skada bara att föräldrarna icke förstå att fostra upp honom rätt, men vår Herre har sina tankar och kan väl göra en bra karl af honom i alla fall“.

Ären gingo fort. Berndt war såsom nämnt tjuuett år, Maria hade nyss fyllt sjutton, och fastän hon icke kunde kallas wacker, såg hon innerligen treflig ut med sina glada ögon och sitt glänsande, ljuva hår. Wisst war det sant att hon inte hade någon grann ylletygsklädning att taga på sig till kyrkan; icke ägde hon heller någon fin paltå eller dyrbar sjal, men hennes ljuva bomullsklädning såg så ordentlig ut och den swarta silkesjalleten slöt sig helt prydligt kring hennes rödblommiga ansigte.

Jungen hade så röda kinder och så glada ögon som Maria, tyckte Berndt; han tänkte hwar gång på henne, när modern talade om klofärens Gilda och de rika gårdsdöttrarna, som hon tyckte skulle passa till hustru åt hennes son. Men, när Berndt engång sade åt henne, att Maria war den bästa flicka han wiste af, skrattade hon blott och menade, att en sådan obetydlig skomakaredotter kunde just duga till dagswärfarehustru, men ingalunda passa till wärdinna på en stor gård.

Berndt teg, tog sin mössa och gick ut; det gjorde han sedan alltid, hwarje gång modern tog upp samma tal.

Emelia hade emellertid fått en friare alldeles efter föräldrarnes sinne. Det war en ung karl, som slagit upp handelsbod i kyrkobyn; han kallades herr Blomros och war „så fin som den finaste herre“, sade nämдемansmor. Det war hans ståtliga wärt och de granna kläderna, som studit henne i ögonen; aldrig frågade hon efter, om han war en redbar människa och hade sin handelsrörelse utan skuld. Herr Blomros hade småningom gjort sig allt mera bekant i nämдемansgården, tills han slutligen friade till dottern och fick ja.

Nu blef det ett bråk och bestyr med utstyrseln; fadern reste själf till staden och kom hem med swart sidentyg till brudklädningen samt diverse annat. Emelia skulle nu bli fru, där-

för måste hennes utstyre blifwa dubbelt så fint som annars, menade föräldrarne.

När Maria en söndagseftermiddag tittade in i granngården, blef hon genast af wärdinnan bjuden upp i windskammaren för att se på alla Emelias presenter och nya kläder. Där fanns fullt upp af allting, både linne-, säng- och gångkläder och modern glömde ej häller att berömma hwarje plagg och prisa, huru godt och prägtigt det war. „Ett sådant utstyre måste också den flicka ha, som Berndt gifter sig med“, sade hon slutligen, „rikt skall rikt ha och en fattig brud will jag inte höra talas om“. Det ordet träffade Maria så besynnerligt i hjärtat och huru hon än försökte slå bort det, kom det alltid tillbaka igen.

„Ja det är nog mig, som hon menar“, tänkte flickan, när hon wandrade hemåt. „Berndt brukade alltid kalla mig sin lilla brud, när wi woro barn och nu, sedan jag blifwit stor, wille nämдемansmor wisa, att jag aldrig ens skall tänka ditåt“. Därrarne kommo Maria i ögonen, hon war ej den, som wille tränga sig på rikt folk, men det war nu engång så, att hon höll Berndt så hjärtligen kär, hon kunde ej hjälpa det och därför föllo de bittra orden så tungt på hennes hjärta.

Då hon kom hem, satt fadern och läste wid fönstret och som hon ej wille låta honom se sina tårar, gick hon genast ut igen och band upp några blommor, som en regniskur på förmiddagen slagit ned.

Just som hon stod där helt bedröfwad och förgråten, ropade en wälbekant röst bakom henne: „Swarför gråter du Maria, som alltid brukar wara så glad?“

Hon wände sig förskräckt om och där stod Berndt och lutade sig öfwer grinden; hon försökte genast se gladare ut, men svara kunde hon ej.

„Gråter du kanske, för att du inte har sådan granulät som syster min därhemma?“ frågade han skrattande.

„Ahnej Berndt, sådana fina kläder skulle inte passa för mig, dem har jag aldrig längtat efter, det wet du nog“.

„So jo Maria, det wet jag, men jag wet också, hwarför du i dag har gråten i halsen; Emelia talade om för mig, hwad mor sade åt dig däruppe. Hör nu också på mig och sätt tro

till hwad jag säger. Mins du Maria, när wi båda woro barn, huru wi då lefte brud och fästman? Jag tyckte alltid, du war den snällaste flicka i hela världen och så tycker jag ännu, därför skall det bli allwar af leken och wi två skola inom året wara man och hustru.

„Kära Berndt,“ sade flickan helt häpen, „tala inte på det sättet, hwad skulle nämndeman och wärdinnan säga, om de wiste af det?“

„De skola få höra det i denna kväll“, menade Berndt ifrigt, „din far har jag ingen rädsla för, han har alltid warit wänlig mot mig och föräldrarne ha håller aldrig hittils fatt sig emot mig“.

Maria skakade beymrad på hufwudet, hon hade inte samma glada tro på att alt skulle gå så lätt, men Berndt tröstade henne och sade slutligen inman han gick: „War du bara glad och lugn Maria, det må gå huru som helst, så är du ändå för mig den käreaste på jorden“.

Så slutades detta samtal, Berndt skyndade rasht hemåt och Maria gick in för att laga kvällswården åt sin far. Inte kunde hon, såsom Berndt bedt, wara lugn och wijs, när hon tänkte på framtiden, ty hon kände så wäl, huru högmödiga nämndemannens alltid warit; men hwar gång hon tänkte på Berndts sista ord, slog hennes hjärta af en innerlig glädje.

Beckan förgick emellertid, utan att hon hörde ett ord, eller råfode någon från gården. Om söndagen war wädret regnigt och fult, så att hwarken gubben Wik själf eller Maria gick till kyrkan; på eftermiddagen, just då de tagit fram sina psalmböcker för att tillsammans sjunga en aftonpsalm, hördes steg i farstun och Berndt trädde in.

„Det war ett rart främmande,“ sade gamle Wiken wänligt, „stig fram och sitt ned“. Den unge mannen satte sig på bänken under fönstret, med sin wåta mössa mellan fingrarna; gubben Wik talade om wädret, årswårten och dylikt, men de båda unga woro nästan swarslösa och sågo beymrade på hwarandra, slutligen sade Berndt: „Efter jag wet, att raka wägen alltid är den ginaste, som ordstäfwet lyder, så will jag nu riktigt säga sanningen sådan den är. Sista söndags talade jag, som du

mins, med dig Maria, och sade att du men ingen annan skulle bli min hustru. Jag war inte rädd för er, fader Wit, men Maria menade, att mina föräldrar nog skulle fätta sig emot oss. Samma kväll sade jag därhemma höfligt och stillsamt, hwad mitt beslut nu war, men då blef där gräl och ledsamheter utan ända. Hur wackert jag än talade, så hjälpte det till intet; de foro ut mot oss med sådana ord, som jag gärna wille glömma, om det wore möjligt. Till sista slutet teg jag och lät dem hålla på; men hela natten tänkte jag på det och sedan weckan ut, tills det rann mig i sinnet, att tiden ändrar folks tankar. Wi äro unga wi, Maria och jag, wi kunna wänta, men den, som inte will bli och hänga hemma sålänge, det är jag det. Strax efter min systers bröllop, far jag till staden och skaffar mig plats på något skepp; det har jag också sagt åt föräldrarne och far blef twär igen, men mor menade, att det war bäst, jag reste och slog mina griller ur hufwudet. Jag tänkte, att mitt onda fatt i hjärtat och det blir aldrig bra, förrän jag får dig Maria, men det wille jag nu inte säga för att icke förtreta de gamla“.

„Det war en ledsam sak det här,“ sade fader Wit, då Berndt slutat att tala, „nog wiste jag alltid, att det war godt er unga emellan, men swårt är det, när barnens wilja sätter sig upp mot föräldrarnes, därför är det rätt gjordt af dig Berndt att vara tålig och wänta. I skriften står ett sant ord för den tålmodige också: „Den som råder sitt sinne, är bättre än en, som städer winner“. Herren skall nog till sist styra allt till en god utgång.“

„Så tror jag med“, sade Berndt och skafade kraftigt gamle Wikens hand, „gråt bara inte Maria, allt skall bli bra, när jag efter något år kommer tillbaka“.

„Du är en redlig gosse,“ sade fader Wit med en tår i ögat, „Gud wälsigne er kära barn. Inte har du Berndt sett efter rikdom och stora ägodelar, men ett godt wal har du gjort i alla fall, det säger jag, fast jag är slickans egen far. Hon är slitig, stilla och gudfruktig och kommen i engång tillsammans, så tror jag säkert, att vår Herre låter eder wäl gå, om i såsom min saliga hustru och jag tagen detta till ert rättesnöre: „War trogen äfwen i det lilla“.

„Dack skall ni ha fader Wit,“ sade Berndt, „jag skall komma ihåg de där orden“.

Par veckor senare firades i nämndemansgården dotterns bröllop med stor ståt och så flyttade de nygifva till kyrkobyn, där de skulle börja lefwa som „riktigt fint folk“, sade nämndemansmor och det finaste hon wiste, war att dricka kaffe på säng om morgnarna och att göra ingenting hela dagen lång. Allt detta hade också mågen, herr Blomros, lofwat åt sin hustru och swärmor.

Berndt rustade sig emellertid till sin resa. En wacker höstmorgon tog han afsked af Maria och hennes far samt for till närmaste stad. Därifrån erhöillo de snart underrättelser från honom, att han fått en bra plats på ett stort fartyg, som lastade på utrikes hamnar; han bad Maria wara glad och wänta troget på honom, så skulle de nog engång få lefwa lyckliga tillsammans. Detta bref tröstade Maria öfwer skilsmässan och hon blef snart åter samma glada och hurtiga flicka som förr. Nämndemannens sågo wisserligen ganska snedt på henne, hwarje gång de råfades, men Maria war alltid lika wänlig mot dem och sade aldrig nej, då hon behöfdes wid arbetet på den stora gården. Det war hennes glädje att arbeta och hwad hon än gjorde, försökte hon alltid göra det så godt hon kunde, ty så hade hennes far ända från barndomen lärt henne.

Berndt skref ganska ofta goda, wänliga bref. Det gick honom wäl i händer „fast det i början“, skref han, „war swårt för mig, som aldrig pröfwat på hårdt arbete, att taga uti med allwar, men nu ser jag, att hwilan smakar dubbelt bättre än förr“.

Han ännade först komma hem efter ett år, men fartyget hade annan kurs och som han war nöjd med sin plats, stannade han mer än två år borta. Först när det led till jultiden, kom han hem så brun och wäderbiten att de knapt wille känna igen honom.

Först woro föräldrarna mycket nöjda öfwer hans återkomst och fadern talade redan om att han började bli gammal och gärna wille lämna gården åt sonen. Berndt skulle också nu warit nöjd att få stanna på landbacken, men, om han tog emot

den stora gården, måste han hafwa en wärdinna. Hans kära Maria war honom trogen som guld och henne men ingen annan wille han ha, det stod han fast wid.

För andra gången talade han om denna sak med föräldrarne och sade, att hans fulla allwar war att gifta sig med Maria. Modern började då gråta och klaga öfwer, huru olydig son hon hade; fadern åter teg först, men sedan sade han: „Du må gärna för mig taga sliikan efter du tycker, hon är så rar, men arflös blir du, det ger jag mitt ord på, Emelia och hennes man få taga emot gården i höst“.

Nämdemamen trodde helt säkert, att sonen wid denna hofelse skulle falla till bönboken, eller genast ändra tankar, men däri misstog han sig, ty Berndt swarade höfligt: „Far må göra, som han will med sina ägodelar, jag håller Maria förmer än all världens rikdom och i söndag skall det lysas för oss“.

Fadern blef mäktigt förundrad och mycket ond, men orden woro nu engång sagda och Berndt gick genast till pastorn. Om söndagen lystes det ganska riktigt för honom och skomakarens dotter och par weckor senare blefwo de i all stillhet wigda hemma hos pastorn. Denne hade varit Marias skriftefader och kände äfwen gamle Wifen samt wiste, att han war en allwarlig, rättskaffens man; den wänliga och läskunniga sliikan hade varit pastorns bästa skriftskolebarn det året och fått beröm för sina om estertanke wittnande swar. När han nu läst wälsignelsen öfwer dem och så stadfäst deras förbund, tog han dem hwardera i hand, önskade Maria lycka och sade till Berndt: „En god hustru kommer från Herren, kom ihåg det min wän, ty det har du i dag fått“.

Detta war pastorns bröllopstal, och Berndt kände djupt i sitt hjärta samningen af dessa ord.

Hela wintern bodde de unga i fader Wifs lilla stuga, ty Berndt hade ej ens welat begära husrum hos föräldrarne. Han hade sparat ihop något af sin hyra, så att de nu kunde lefwa utan att lida nöd, desutom lärde han skomakeri af sin swärfar; han menade nämligen, att det alltid är bra att kunna ett handwärf, man wet ej, hwad man kan behöfwa här i världen.

Om våren for han åter ut till sjö, men ej längre än att han före jul kunde vara hemma igen.

Hösten efter Berndts och Marias bröllop flyttade herr Blomros emellertid med hustru och en liten dotter till nämde-
mansgården, som de nu öfvertogo, medan de gamla fingo bo-
ningsrum i en byggning på gården. Herr Blomros skötte till
en början fortfarande sin handel, men sedan slog han sig endast
på jordbruket. Många påstodo äfven att, om ej swärfadern nu
kommit honom till hjälp, skulle han i alla fall fått sluta med
handeln, så skralt hade det gått för honom.

Nu lefde de dock präktigt igen, men om nämдемannen
själlan brukat se efter utarbetet, så förstod sig hans swärson icke
det minsta därpå. Allt, hwad han låtsade försöka, slog illa ut,
ty han var så okunnig, att han knapt wiste tiden, då man skulle så
eller skörda; slutligen lämnade han allt wind för wåg, som man
säger och lefde hwarje dag så lätjesfullt och öfwerflödigt, att det
var sorgligt att se.

Gården, som under så många år varit utan en husbondes
tillsyn, började småningom förfalla; åkrarne buro usel gröda,
dikena runno igen och mossa wärte på de stora ängarna. In-
nan Berndt den följande våren reste ut, såg han nog, huru
hans barndomshem wanwärdades och talade äfven därom med
swågern; men herr Blomros, som trodde, att Berndt war gruf-
ligt afundsjukt på honom, swarade myndigt, "att det war bäst,
hwar och en skötte sina egna affärer".

Berndt hade också wärkligen mycket att tänka på, då han
nu skulle förtjäna uppehälle åt hustru och en duktig gosse, för-
äldrarnes och gamle morfaderns största skatt. Maria hjälpte
emellertid troget sin man med hwad hon kunde och hennes glada
jämna lynne war hans dagliga glädje. Gärna skulle han ar-
betat dygnet om för henne och gossen, han tackade innerligen
Gud, som skänkt honom en god hustru och ett litet friskt barn.

Den sommar, som nu följde, war owanligt kall och hösten
blef mycket blåsig. Maria tänkte ofta med oro på sin man
och undrade, om det icke stormade ännu mer därute på det stora
hafwet; mången natt låg hon waken och hörde, huru blåsten
tjöt i skofstenen. Hon blef därför mycket glad, då hon i no-

wember erhöill bref från Berndt, däruti han berättade, att de nu woro på hemvägen och om några weckor skulle inträffa i den stad, som låg närmast hemtrakten. Dubbelt så fort swängde Maria nu sitt rockhjul och sjöng ännu gladare än förr bredwid waggan.

Emellertid förflöto flere weckor och den unga hustruns wäntan blef alt ifrigare. Swarje gång det knäpte i stugdörren, trodde hon det war Berndt, som kom och många gånger om dagen tykte hon sig tydligt höra hans hurtiga steg utanför. Maria tänkte hit och dit, slutligen erhöill hon åter ett bref, som gaf henne wisshet, men — en förskräcklig wisshet.

Brefwet war ifrån styrmannen på det fartyg, med hwilket hennes man reste och däri stod att de några dagar förrän de inlupit i hamn, warit utsatta för en swår storm. I mörkret under en hemsk natt, då Berndt skulle äntra upp i masten, snafwade han och föll ned på däck; sanslös och illa skadad låg den raske sjömannen där och i samma tillstånd förblef han, ända tils de wid ankomsten till hamnen kunde föra honom på lasarettet.

Allt detta beskref styrmannen i sitt bref och slutade med att säga, huru Berndt, så fort han kom till sans igen, altjämt frågade efter sin hustru.

Den stackars Maria måste flere gånger genomläsa brefwet, innan hon riktigt fattade den sorgliga nyheten, sedan satt hon nästan förkrossad af det hårda slaget och kunde hwarken tala eller gråta. Den gamle fadern såg en stund bekymrad på henne, sedan steg han upp, tog gossen, som låg och jollrade i waggan och lade honom i moderns famn. Då war det, som skulle Maria wäknat från sin domning, hon tryckte barnet till sitt bröst och började hästigt gråta. Fadern talade under tiden tröstande ord till henne och wisade, huru denna sorg war henne fänd af Gud själf, som wille pröfwa hennes tro, om hon äfwen i den onda dagen som i den goda kunde förtrösta och hoppas uppå Gonom.

Sedan började han fundera, huru hon så fort sig göra lät, skulle komma till staden och tog snart sin mösja för att gå till byn och skaffa henne häst och körswen. Maria lade emellertid ihop litet kläder och matfädd åt sig och gossen och dessa omsorger gjorde, att hon småningom återfick något af sin wan-

liga hurtighet; hon wiste, att det är synd att förja oförnuftigt öfwer något jordiskt och allra mest i otid. Annu kunde ju Herren „låta ljus uppgå i mörkret“.

Följande dagen helt tidigt på morgonen begåfwo de sig på wäg; flere mil hade de att åka och mot aftonen började det att regna. Gossen, som war ett owanligt stilla och snällt barn, blef nu äfwen trött af den långa resan på en skakande färria och klagade så att Maria slutligen äfwen kände sig gråtfärdig, men just då anlände de ändtligen till staden och hittade, ehuru det war mörkt, lyckligen wägen till lasarettet. En äldre sjuk-sköterska kom genast ut emot dem och när hon fick höra, hwem Maria sökte där, sade hon wänligt: „Det war riktigt bra, att ni kom, er man ligger bara och ropar efter er, men kom nu först in i min kammare och torka edra wåta kläder för brasan“. Hon tog strax den lilla gråtande gossen i famnen, wärmdde honom wid elden och lade honom sedan under det warma täcket i sin säng. Maria tackade henne hjärtligt för hennes godhet, men själf wille hon hwarken tänka på wärme eller hwila, innan hon fått se sin man. Sköterskan uppfylde också genast hennes önskan och förde henne in i en snygg kammare. Där låg nu hennes Berndt blek och med ombundet hufwud på bädden. Då han fick se sin hustru ljusnade hans ansigte af glädje: „Gud ske lof, att du kom Maria“, sade han, „nu kan jag dö i frid, då jag ännu en gång i denna wärld fick se dig“. Maria kunde ej låta bli att gråta, hon darrade i hela kroppen, men försökte ändå att svara glad, hälsade från sin far och berättade, att hon tagit gossen med sig. Berndt nickade nöjd, han tyktes ej orka tala mycket, men war glad, bara han såg, att Maria satt kvar på sängkanten. Om natten sof han oroligt af „bara glädje“, sade sköterskan, ibland for han häftigt upp och ropade efter Maria, men, då han hörde hennes röst, blef han strax lugn igen.

I rummet, där Berndt låg, fanns för tillfället ingen annan sjukling än en tio års gosse, som hade skadat sin arm; Maria fick således lof att stanna kvar hos sin man och sköterskan blef snart så förtjust i gossen, att hon sade sig aldrig hafwa sett ett så snällt barn.

Först hyste läkarne största oro för Berndts tillstånd, han

hade fått en swår stöt i hufswudet och wänstra armen, men högra benet war wärst skadadt. För öfrigt hade han ingen matlust, sof litet och hade stora plågor, men tålig war han och klagade aldrig. En dag, då flere läkare warit hos honom för att se på det sjuka benet, sade han sorgjet till Maria: „När du gifte dig med en ung frisk karl, kunde du wäl aldrig tro, att du så snart skulle få se din man som en gubbe med träben?“

„Måste benet bort?“ frågade hon och kände, att det swindlade för hennes ögon.

„Ja doktorerna ha beredt mig på det i dag, om jag sedan är så stark att jag står ut därmed“.

„Herre Gud ja, det är just det wärsta“, sade Maria gråtande, „aldrig har jag tyckt om dig bara för det du war stolt och wacker, det må du weta; efter hjärtat och sinnelaget har jag sett och du har warit den bästa man i världen. Om du bara inte behöfde plågas så grusligt och jag låge där i ditt ställe; dina krafter kunna också bli riktigt slut“.

„Det kan nog hända kära hustru“, sade Berndt sakta, „men om så sker, att jag snart måste lämna dig och gossen, wet jag, att det är Guds wilja och då få wi inte klaga. Därute på hafwet får man riktigt se, huru liten och ufel den starkaste människa är och huru Guds makt allena förmår föra en lyckligt och wäl öfwer de stora djupen, men först här, när jag legat swag och plågad, har Herren på allwar brutit sönder all min egen wilja. Jag har förstått, huru alldeles intet en människa af sig själf förmår och Herren har tagit mitt förnuft till fånga under trons lydnad. Må det gå, som Han will; går jag bort, så skall Gud själf draga försorg om er, låter han mig lefwa åter, så will jag troget tjäna honom i alla mina dagar, så godt jag det kan i min bräcklighet“.

„Amen“, sade Maria, hon kände i denna stund en frid, som icke war af denna världen och böjde sig ödmjukt under sorgebördan.

Efter några dagar inträffade emellertid en förbättring med den sjuke och snart gåfwo doktorerna hopp om att han skulle blifwa frisk igen. Benet behöfde icke hållas sågas af, det började läkas, men aldrig mer skulle Berndt kunna röra sig utan

fäpp, fastän det blef bättre än man vågat hoppas. Inpå nyåret war han äntligen så pass rast, att de kunde tänka på hemresan och en glad dag war det, då den lilla familjen åter befann sig i skomakarens gamla stuga. Gubben Wit, som hela denna ängsliga tid lefwat där ensam med sin sorg och oro, hade fått nästan snöhwitt hår, men nu war hans fröjd att återse barn och barnabarn ockfå så mycket större.

Lång tid därefter war Berndt ännu fortfarande swag och kraftlös, samt rörde sig owant omkring med sin krycka; men hans lugna och nöjda sinne gjorde dem alla godt. Dessa sjukdomsweckor hade warit en dyr tid för dem, nästan alla Berndts hopsparda penningar hade gått åt, dock stodo de icke i skuld till någon människa och försökte att nu lefwa så sparsamt de någonsin kunde.

Gamle Wiken hade strax efter Marias resa till staden warit uppe hos nämndemannens och talat om Berndts olycka; fadern hade då sett ganska allwarjam ut och några dagar senare kom nämndemansmor en kwäll helt sent ned till skomakarens stuga och frågade, om Maria haft tillräckligt med penningar. När hon då fick ett ja till swar, hade hon strax sagt adjö och gått igen. „De hafwa nog ändå fars och mors hjärtan för dig Berndt,“ sade gubben, då han talade härom. „Ahja far det wet jag,“ swarade den unga mannen, „de word goda mot mig, när jag war pojke och aldrig har jag haft bitterhet i mitt hjärta mot dem, fast jag måste gå min egen wäg i lifwet.“

Då Berndt kom sig litet före och blef wanare att gå, ledde Maria honom en dag, ett stycke på wäg till gården; själf dröjde hon ändå kwar i skogen, medan mannen gick in för att hjälpa på sina föräldrar. Båda blefwo de mycket försträcka, när de sågo honom så blek och mager med kryckan under armen, men, när de började beklaga honom, talade han så gladt och undergifwet om den aga Herren sändt honom, att de ingenting kunde säga endast förundrade sig.

Berndt sade sedan åt sin hustru, att föräldrarne sett be-
lymrade ut som om de haft någon hemlig sorg; faderns guldb-

flocka och den tjocka urkedjan woro borta och inte såg han håller de två gamla silfverbägarene, som nämдемannen ärft efter sin swärfar och som alltid förr brukade stå på den höga klaffbyrån: „Du skall få se, att deras rikdom smultit ihop,“ menade han, „gården såg också riktigt rustig ut. Blomros lär dricka och rumla, har jag hört och Emelia grät så, när jag berättade, huru nöjda wi woro med hwarandra“.

Berndt hade gissat rätt. Det började gå nedåt för nämдемännens; mågen gjorde nämligen stora skulder öfweralt och då snart nog alla reda penningar åtgått att betala de swäraste fordringsägarene, tillgreps tid efter annan någon häst eller flere nötkreatur. Då våren kom, låg mycken jord obrukad, emedan det ej fanns såd att så ut och följande årets skörd lofwade intet, så illa woro åkrarne skötta. Emelia förstod sig ej alls på att hushålla, hon drack upp, hwad hon kunde få, i kaffe och tröstade sig därmed, när mannen — såsom oftast hände — kom full hem. Hans ständiga göromål war nämligen att resa omkring i socknen med den enda dugliga hästen han ägde. Det stod således ganska illa till på den förr så rika gården.

I skomakarens lilla stuga däremot, rådde frid och trefnad. Vintern hade wisserligen varit dryg nog, men med sträng hushållning hade de dragit sig fram i alla fall. Nu kom det Berndt väl till pass, att han lärt sin swärfars yrke, ty hwarken till sjöman eller dagswärfare dugde han nu mera. I stället arbetade han flitigt med syl och becktråd och blef snart ganska skicklig; arbete behöfde de aldrig sakna, ty den, som är punktlig och ordentlig samt därtill ärlig, blir gärna anlita'd af alla.

Maria å sin sida, skötte så wäl det lilla hushållet, att brödet nästan tyktes fördubblas i hennes händer och, när söndagen kom, hade hon alltid en skål hwit wälling att sätta på bordet och sin blanka kaffepanna i spiseln. Den lilla trögårds-täppan kring stugan war också frodigare och bättre wårdad än någonsin, syrenhäcken hade wuxit och de små försbärsträna stodo före midsommar alldeles hwita af blommor.

Om söndagarna brukade de wanligen tura om att gå i kyrkan, emedan någon alltid måste wara hemma och se efter gossen, så länge han war så liten, att han ej kunde slippa med.

När det var Berndts och gubben Wiks tur att gå, brukade Maria — då gossen somnat — taga sin postilla och psalmboken och sätta sig på bänken utanför stugan, ty hon menade alldeles som fadern, att också naturen är ett Herrens tempel, där det är godt att få prisa Honom, när man ej är i tillfälle att besöka kyrkan.

En wacker söndagsförmiddag satt Maria på den wackra, skuggiga platsen och läste flitigt. Så så flitigt läste hon, att hon icke alls lade märke till, huru nämde mannen kom gående förbi och med ens stannade bakom slyrenbuskarne för att se in i trädgården.

Han hade åldrats mycket under de sista åren och war ej mer så styf och rak som förr: „Här hafwa de så nått och fredligt“, tänkte han, „men wi på vår stora gård ha aldrig någon trefnad haft. Jag kan wäl ändå förstå, att det måste wara för det wi inte warit synnerligen gudfruktiga af oss, men gamle Wiken han har alltid hållit sig till vår Herre, det har hjälpt honom.“

Så tänkte nämde mannen, där han stod så allvarsam och begrundande; han hade stannat hemma från kyrkan, emedan han flere dagar känt sig något olustig, nu hade han emellertid wändrat ut för att se på den dåliga åfern, som alla talade om och så kom han på återvägen helt oförmodadt att gå förbi Wikens stuga. Långe stod han kvar där på samma ställe och såg på de wackra blommorna och den räffade gården, såg in genom dörren i den snygga trefliga stugan, men först och sist ändå på den unga hustrun, som satt och läste så andaktsfull och stilla. När Maria wändt om det sista bladet af dagens predikan, tog hon upp sin psalmbok och började sedan med klar röst sjunga den sköna och wälfända sången:

„Jesus är min vän den bästa.“

Först när psalmen war slut och Maria gått in, wände nämde mannen sig om och började gå hemåt; men i hans själ rörde sig så många tankar och från denna söndag började smärningom uppgå för honom, det ljus, som lyser oss in i dödens natt; han lärde sig att fatta, huru hela lifwet får ett nytt utseende när: „Jesus blir vår bästa vän“.

Godt för den gamle mannen att Herren föfkte honom innan det blef för sent för honom att wända om; ty ej många weckor därefter insjuknade han i en swår feber. Snart kände han sitt slut nalkas och fände efter Berndt och Maria, med hwilka han länge talade utan wittnen och bad dem om förlåtelse för den orättwisa han begått mot dem: „Numera“, sade han, „kan jag med all min ånger intet ändra, ty gården tillhör knappast mera någon af oss. Det räcker inte länge innan alt här får gå rubb och stubb och däraf har jag lärt mig, att det jordiska arfwet är intet, men det himmelska så mycket mer. Herren gifwe det åt er kära barn i rikaste mått, det är min fjsta bön. Jag hoppas för wisso, att det skall gå er wäl, ty du Berndt har nog walt den bästa delen, att arbeta med flit och gudsfruktan och din raske hustru är det, som först dref dig därtill. Hade hon ej varit så god och bra, skulle du ej så mycket brytt dig om henne, att du för hennes skull lämnade både gods och gård. Så wände Herren min orättwisa mot eder i godt, nådig och barmhertig är Han, honom ware lof och pris!“

Så försonad med Gud och människor flöt nämndemannen sina ögon till den långa sömnen, uppriktigt förjd och saknad af Berndt och hans hustru, som gladde sig åt, att den gamles hjärta blifwit wändt till dem, förrän han dog.

Ett år ännu höll herr Blomros sig kwar på gården, men sedan gick det såsom nämndemannen förutsagt; alt hwad de ägde måste gå under klubban och hela familjen stod på bar backe, som man säger.

Emelia war alldeles tröstlös, hon grät och wred sina händer. Mannen åter låtsade bry sig om ingenting och war lika högmodig som förr; i grunden kände han sig dock lika illa till mods som hustrun, ty de hade ju intet mer i världen än tre stackars små barn, som dagligen behöfde mat och kläder.

Den gamla modern gick som i en dröm, hon wille ej kunna förstå, att hon nu måste lämna sitt forna hem och äta nådebröd hos andra. Berndt tröstade henne då på alt wis och menade, att det ju blott war till egna barn hon skulle flytta:

„Så länge jag kan arbeta“, sade han, „skall mor ingen nöd lida och Maria skall värda er som en dotter“.

Men detta var nästan det värsta för den stolta gumman, att hon nu som en utfattig stackare skulle komma och be om taf öfver hufvudet hos sin swärdotter och gamle Wiken, hwilkas fattigdom hon gått så hårdt åt. Hon hade i alla fall ingen annan råd och måste därtill ännu vara glad öfver att icke behöfwa ligga församlingen till last.

Herr Blomros' enda utväg till förtjänst skulle nu varit att börja arbeta i sitt anletes swett, men det kände han ingen håg till. Han hade alltid welat vara herremannalik och förstod ej att hwarje rättshjälps man, af huru högt stånd han än är, anser det som sin plikt och heder att arbeta, så länge krafterna räcka. Han hade tagit exempel af några försupna och dåliga herremän, som han — i sin glädje att få umgås med herrskap — gjort förtrolig bekantskap med och så trodde han i sin dårskap, att det var grusligt fint att latas och göra ingenting hela dagen i ända.

I Amerika, hade han nu fått höra, skulle man skörda guld utan minsta bråk och dit begaf han sig därför, med några hopfigda slantar i börser; hustrun och barnen lämnade han i hemlandet, tils han kunde skicka dem respengar.

Den stackars Emelia skulle nu nästan swultit ihjäl, om ej Berndt och Maria på tusen sätt hjälpt henne och de wärnlösa små. Modern bodde emellertid i skomakarens trefliga stugkammare och hade det så bra hon någonsin kunde önska, men länge räckte det innan hon kunde förmå sitt stolta hjärta att erkänna det. Dag efter dag böjde Herren dock i stillhet det hårda sinnet och slutligen kom den stunden, då hon gråtande kunde säga till Maria: „Du samlar glöddande kol på mitt hufvud, såsom det står att läsas i skriften; jag har varit hård och elaf mot dig, men du är alltid beskedlig och glad och det fast du får släpa dubbelt mot förr, sedan jag gamla skrälle kom i huset“.

„Så där får mor aldrig mer tala“, sade Maria wänligt, „min mans mor skall wäl vara mig som en egen mor och så är det wäl inte mer än rätt, att barnen värda sina föräldrar

på deras ålderdom. Det står ju i katekesen: „du skall hedra din fader och moder, på det dig skall väl gå“.

„Ja nog är det sant“, sade nämndemansmor, „men alla barn tänka inte så, ofta tycka de att de gamla blott ligga dem till last“.

„Gud upplyse deras hjärtan“, svarade Maria och måtte de sedan minnas det wackra ordet: „Föräldrarnes wälsignelse bygger barnens bo“.

Ännu många år fortfor gamle Wiken att arbeta tillsammans med sin swärson, men, när han blef skröplig, brukade han stulta omkring ute i trädgårdstjappan eller satt han och berättade för sina glada, hurtiga barnabarn, wackra berättelser ur sin bibel, som han kunde nästan utantill.

Nämndemansmor åter, som i ungdomen aldrig kommit sig till att arbeta, hade nu på sin ålderdom af sina egna barn lärt sig denna nyttiga kunskap och numera war hon aldrig sysslöslös. Än waggade hon med en stickstrumpa i handen det minsta barnet, än spolade hon till Marias långa wäfwar eller hjälpte hon med matens lagning; alltid hade hon något för händer och därigenom blef också hennes sinne nöjdt och dagen aldrig lång.

Från Blomros hörde man ingenting, han war och förblef borta och ingen människa kunde upplysa, om han ännu lefde, eller om han möjligen dött därborta i det främmande landet. Emelia kunde knappast förja en man, som endast gjort henne bekymmer och sorg, men så mycket mer förjde hon förlusten af sitt förra goda. Nu hade också hon fått lära sig att arbeta för lifwets uppehälle, men för henne blef det alltid ett twång och okunnig samt wårdslös, som hon war, skulle de ofta lidit nöd, om ej brodern och hans hustru räckt dem en hjälpsam hand. Ett barn, den älfte gossen tog Berndt i lära hos sig, de andra två fingo af församlingen litet till hjälp, så länge de woro minderåriga.

Emelia hade en kammarare för billig hyra hos ett bestedt torparfolk, men som hon ej war ordentlig, såg där alt annat än trefligt ut. Golvvet blef sällan skuradt, fönstret war så dun-

felt af dam och rök, att man knapt kunde se ut igenom det och kakelugnen svart som sot. Det war ej underligt, om barnen icke trifsdes hemma, utan hållre sprungo i byn.

Renhet och ordentlighet äro två goda saker och på båda satte Maria stort värde. Hvarje lördag skurades och säjades i skomakarens stuga och de äldsta barnen kunde redan hjälpa modern i detta arbete, ty här wandes barnen till att syssla med ett och annat efter deras krafter. Färskt granris ströddes på golfwet till söndagen, faderns wärktyg plockades undan i en låda och på bordet breddes en rutig duk, som Maria själf hade wäft.

Berndt hade också till det yttre snyggat upp stugan och byggt en kammare till på gafweln. Det war Marias stolthet denna nya kammare, här hade hon en wacker byrå, uppbyggade fångar med hwita täcken på och gardiner för fönstren. När Berndt någon gång for till staden, glömde han håller aldrig att hämta med sig någon liten prydnad — till „granna kammaren“ såsom barnen kallade den, — för att fågna sin hustru. An war det en wacker kaffekopp, än en tafla eller något bibelspråk inom glas och ram. Då smålog Maria alltid så gladt och tänkte att ingen hade ändå en så bra man som Berndt war och glädjetårar tindrade därwid i hennes ögon.

Berndt hade också köpt sig en symaskin, så att hans arbete nu gick dubbelt så fort. Alla människor i socknen wille också helst låta göra sig skoplagg hos honom så att han hade fullt upp med beställningar. Men ju mera det fans, desto gladare småsjöng Berndt wid sitt arbetsbord: „När mina gosjar bli stora“, brukade han säga, „skola wi få en riktig wärkstad här; wi skola wara så slitiga och försöka göra så dugliga skodon wi någonsin kunna. Det är nu ju det samma hwad för arbete man gör, om det är högt eller ringa, blott man är trogen, säger gamle far och den lärdomen har jag försökt hålla i minnet“.

„Sag kommer ihåg en så wacker sång, som passar in på de där orden“, sade Maria, som satt wid sin spinnrock, och med sin klara röst sjöng hon:

„Ty Herren sade: „J ditt kall,
Där jag dig satt, du tjäna skall,

Ja värka, lida för mitt namn
 I det du hwilar i min famn.

D far ej efter något stort,
 Det lilla --- för din Herre gjort ---
 Är för hans öga mera täkt
 Än alt hwad wärldens undran wäkt“.

„Så är det, så är det“, sade gamle Wiken, där han satt nära spifeln och wärmdde sig, ty han war nu ofta frusen och Maria glömde ej att hafwa en god brasa i ordning åt honom.

„Jag har alltid sagt det åt er kära barn och säger det ännu,“ fortsatte gubben med sin swaga darrande röst, „troget bör man värka, där man blifwit satt på jorden, så är Guds wilja och sedan skall Herren aldrig öfvergifwa dem, som förtrösta uppå honom. Han hjälper oss i de jordiska tingen och han har gifwit oss detta sköna löfte:

„Var trofast intill böden, så skall jag gifwa dig lifvens krona“.

12 b.)

En flicka som besökte folkskolan.

I

En af Nylands vackraste trakter låg wid utkanten af en större by en liten förfallen stuga. Den hade ursprungligen varit rödmålad, men af ålder, regn och snö antagit en svartgrå färgton. Trappan var söndrig och förfallen, dörren sved, fönstren, försedda med en och annan näfverruta, små och dunkla. Stugan hade på ena sidan en liten inhägnad, omfattande ett litet potatisland och ett gammalt mosbelupet äppelträ.

Inwånarne utgjordes af en arbetarefamilj: en medelålders man med hustru och fyra barn. Stugans inre företedde en anblick af brist, osnygghet och den största wantrefnad. Spiseln, swärtad af rök och sot war fylld af kol, utbrunna bränder, potatisskal och fiskhuswud, en eller två odiskade grytor fyllda med smutsigt watten, ett par swarta skedar och sleswar samt en sotig, bucklig kaffepanna. Möblemanget utgjordes af twänne rustiga fångar, stående wid hwar sin motsatta wägg, ett rankigt bord, en långbänk och två träpallar. Framför spiselns stod huggkubben, på hwilken husfadern om kvällarna brukade spjälka pärtor, eller sitta och röka sin pipa. Fönsterrutorna woro tjocka af rök och dam, hwarför alla föremål sedda genom dem inhöljdes i ett slags töcken. Från de smutsiga, illaluktande fångarna, hwilka öfwertäcktes af en trasig fäll och kwarlesworna af ett gammalt täcke, framstucko två, tre tofswiga barnhuswuden med bleka, af-tärda anletsdrag. Men — frågar läsaren, hurudan war då modern, kvinnan i detta hem? Ack, hon war, som ofta är fallet, okunnig, lat och wårdslös. Hon hade, ensam och föräldralös, tidigt kommit i tjänst som barnsicka i en bondgård. Men för sina dåliga anlags, sin lätjas och håglöshets skull blef hon bortförd därifrån, flyttade sedan från ställe till ställe, och tjänade det ena året här det andra där. Slutligen gifte hon sig med en fattig, supig dräng, som war lika okunnig som hon själf.

I början woro fattigdomen och bristen icke så kännbara, emedan mannen fortfarande tjänade som dräng och hustrun gick på arbetsförtjänst. Men då mannens dryckenskapslust ständigt tilltog och det blef ondt om förmånliga tjänster, samt hustrun fick sina många barn att sköta, då stego nöden och bristen in med stora steg. Nu inflyttade familjen i den ofwannämnda lilla stugan. Här sökte mannen som dagkarl förtjäna sitt bröd, medan hustrun genom spinnande drog sin skärf till hushållet. Gudsfruktan, flit och ordning herrskat i hemmet, så hade det wisserligen icke sett så ut, men dessa dygder woro främmande för den lilla stugans invånare. Kyrkan wårdslöjades likförmållt annat. De hade icke i ungdomen aftat på att besöka den, därför stod den äfwen nu främmande för dem, och de förstodo icke att där söka tröst. Alla de sköna allwarliga lärdomar och förmaningar de erhållit under sin skriftskoletid, hade de med ungdomens wanliga sorglöshet och liknöjdhet glömt bort — och i de hus, där de tjänat, fäste man mera afseende wid deras arbete, än wid deras tänkesätt och gudsfruktan. Så hade tiden flytt bort. Mannen war förslöad och förswagad af oordentligt lefwerne, hustrun trött, liknöjd och olycklig, knötade ständigt öfwer sitt hårda öde. Hon anklagade icke sig själf, utan kastade som wanligt skulden på Gud och sina medmänniskor. — Hwarför skulle andra ha det så bra, medan hon war så fattig och olycklig? Kunde icke de rika skänka åt henne? Det wore ju de rikas skyldighet att hjälpa de fattige, hon för sin del ämnade wisst icke öfweranstänga sig med arbete för deras skull, de bättre lottade måste hjälpa henne. Så förjönt den olyckliga kvinnan i allt djupare elände.

I detta olyckliga hem wärte barnen upp. De woro bleka och trånande, liknande källarwårter, hwilka sakna frisk luft och solskin. Den älfsta, en tolfårig flicka, såg stngg och sorgsen ut med ett wisst lillgammalt uttryck i sitt lilla magra ansigte. Hon war annars ett kärleksfullt barn med många goda anlag, men ytterligt wanwårdad och försummad. Likaså war det med de öfriga 3 barnen, twänne gossar och en liten flicka. De woro helt och hållet förwildade, smutfiga, trasiga och folkskygga. Då fadern war drucken och modern uppretad, wankades det hugg och slag och hårda

ord; men om någon bättre lottad, välmenande granne tog sig för att göra någon anmärkning mot barnen, då togo föräldrarna ifrigt deras försvar och utforo i bittra ord och smädelser mot anflagarene.

Med en dylik behandling måste ju de stackars barnen föra en sorglig tillvaro. Medan de yngre barnen, sprungo fring backarne och i smyg gjorde odygder, satt den älfsta flickan, lilla Ewa, wanligtvis hopkrumpen i fängen under fönstret och tittade genom den inniga, oflara rutan ut längs landsvägen. Hennes vackra, blåa ögon följde med ett melankoliskt uttryck de gyllene solstrålarne, som lekte på trägrenarne i den högre upp belägna skogsbacken, och den lilla, muntra bäcken, som skuttade gladt fram mellan stenarna där nedanför, eller ock följde hon med längtansfulla blickar de glada skolbarnen, som i stora flockar gingo där förbi till den närbelägna skolan. Af, hvarför skulle hon ensam vara utesluten från deras krets!? Hvarför fick icke hon komma i skola? Var skolan kanske blott för de rikes barn? O nej, där gingo ju så många fattiga barn af hennes jämnåriga och leffamvater. Ibland blefwo dessa tankar altför öfverwäldigande; då kröp hon under täcket, gömde hufvudet i dynan och snyftade. Hon hade ofta bedt sin mor om att få gå till skolan med de andra barnen, men alltid fått owänliga, affnäsande swar: „Swad skulle du där göra, du har ju hvarken skor eller kläder! Desutom behöfwer du icke gå dit och lätjas, ty aldrig har jag gått i någon skola och ändå har jag kommit min värld igenom. Och så behöfwer du icke bli förmer än jag. Föröfrigt, skall jag säga, bli de bara högfärdiga, som gå i skolan.“ Så resonerade modern och hwarje inkast af lilla Ewa nedtystades strängt.

Ewa öfwertänkte moderns ord — inga skor, inga kläder? — Ja, det war sant, hon saknade bådadera. Om wintern fick hon mest sitta instängd mellan stugans fyra, trånga väggar, emedan hon endera alldeles saknade skor, eller ock fick begagna något par af moderns aflagda, stora och ytterst trasiga. Ynga öfwerplagg hade hon håller, blott en tunn bomullsklädning, som nöden twang henne att begagna både winter och sommar. Af barmhertiga grannar hade hon håller ingen hjälp att förwänta, ty moderns pockande, trotsiga sätt och allmänt kända wårdslös-

het och ofunnighet, hade tillslutit grannarnes hjärtan äfwen för de stackars oftydliga barnen. Så hade år efter år förgått. Ewa war nu 12 år gammal och kunde med njugg nöd stafwa igenom sin abcbok. Slutligen, iföljd af Ewas innerliga böner, pastorns i församlingen allwarliga påminnelser wid läsförhören, att hon skulle försöka lära sig något och enträgna uppmaningar till föräldrarne att skicka sina barn till skolan, randades den lyckliga dag för Ewa, då hon fick göra sitt inträde i skolan. Uppmärksamt hörde hon på allt som sades. Slutet och skygg fatt hon under kwarterne och bläddrade i sin bibliska historie, betraktade sin griffeltafla eller sin stickstrumpa. War det wäl möjligt att äfwen hon skulle få lära sig något! Ja, hon hade redan lärt sig rita streck och otympliga bokstäfwer på taflan och sticka strumpa. — Huru ljust, varmt, soligt och trefligt war det icke i skolrummet! Granrijet på golfwet doftade ja skönt, fönsterrutorna woro ja klara att man såg den blåa himmelen och de klara solstrålarne lika tydligt, som hade man varit ute. På väggen knäpte den stora klockan taktmässigt „tick, tack.“ — Ja, hon war lycklig, men kunde ej ännu riktigt fatta att det war sant. Hon beslöt att wara mycket bekedlig där hemma, att modern icke skulle taga henne bort från skolan.

II

Tiden gick. Ju mera skolans ordning, seder och skick wunno insteg hos lilla Ewa, desto mer ljusnade det inom henne, iakttagelseförmågan skärptes och begäret efter kunskaper ökades. Snåtwänd och slutet, som hon alltid varit, började hon småningom tänka öfwer och anställa jämförelser mellan sitt hem och sina kamraters, med hwilka hon genom skolan kom i närmare be-röring. Svarför war det alltid så ljust och gladt i deras hem, men mörkt, tungt och dystert i hennes?

En dag tog hon mod till sig och frågade sin mor därom.

„Dumma enfaldiga flicka, swarade modern wresigt, det war också en fråga! Begriper du icke, att det är fattigdomens skull, de rika hafwa alltid godt och pråktigt i världen, men en fattig stackare har alltid swårt och nödgas arbeta åt den rife ja godt

som till skänks." Sedan hon sagt detta, gaf hon spinnrockshjulet en häftigare knuff med handen och småputtrade för sig själf ord, som Ewa hvarken hörde eller förstod. Efter en stund steg hon upp, stälde rocken häftigt ifrån sig i wrån och sade: "Jette ids jag sitta här längre och spinna åt den snåla nämдемanskan. Jag är skyldig henne från förrigt och får således intet för min spånad. Nej, hon får alt wänta på sitt garn." „Men mor," inwände Ewa skygt, „nämдемanskan sade ju i går, då hon war här, att det brådskade med garnet, och pastorn talade i söndags så wackert i sin predikan och sade, att man måste wara trogen äfwen i det lilla samt tålig och" — — „Tig!" afbröt modern, „skall du lära mig? Är det så du lär dig i skolan?" Ewa häpnade och teg förskräckt öfwer att hennes älskade skola skulle angripas. Modern gick. „Hör Ewa," sade hon, i det hon wände sig om i dörren, „jag går nu till Gustafs Mina, om far kommer hem och begär mat, så finnes det fisk och litet kalla potäter i skåpet, fått fram det — hör du!" — „Ja mor," sade Ewa bedröfwad i det samma dörren slöt sig efter den bortgående modern.

Ewa upptog ånyo sin bibliska historie och försökte fortsätta läsningen af läran, som genom samtalen med modern blifwit afbruten, men hur hon än försökte hålla sina tankar till samman och sätta sig in i berättelsen, så kunde hon icke lära sig den. Tankarna flögo oupphörligt till modern och henne. Ack hwarför war hennes mor sådan? Hwarför war hon alltid ond och wresig? Hwarför wille hon icke spinna? Den beskedliga, godhjärtade nämдемanskan skulle säkert gifwit dem någon extra betalning, om modern bara skyndat sig med hennes spånad. Ewa satt med tårfyllda ögon och tänkte på huru ofta nämдемanskan gifwit henne en god warmbulle, färsk kärmjölk eller en korg potatis. Ofta hade hon då sagt till Ewa: „Kära barn, du tyckes ha ett varmt och tacksjamt hjärta, förblif alltid en god, snäll flicka, försök att lära dig nyttiga arbeten, blif flitig och ordentlig, och träd icke i din moders fotspår". Ack, huru gärna wille hon icke följa denna marning! Hon skulle lära sig alt hwad hon någonsin blefwe i tillfälle till! Hon wille lära sig spinna, wäfwa och sy, och så skulle hon wäfwa åt främmande och förtjäna mycket penningar, och då hon fått penningar, så skulle hon laga upp stugan. Hon

skulle köpa nya, klara fönster, låta mura en ny, hvit spis och väfva nya täcken på fångarna. Tänk om jag nu skulle försöka spinna på nämdemanskans blå, medan mor är borta, så skulle hon snart få sitt garn färdigt. Lycklig och glad öfver sitt påhitt satte hon sig wid rocken och försökte spinna. Men o, we, hon var icke wan därwid, tråden löpte tjock och ojämn fring rullen. „Swad skall mor säga,“ tänkte Ewa förskräckt, då hon efter en stunds fåfänga bemödanden steg upp och betraktade sitt wärk. „Jag får lof att taga bort det ojämna garnet, annars wankas det stryk. Ack, om mor ändå wille lära mig spinna! Men jag wet, huru jag får lära mig. Jag skall gå till Marias mamma och bedja henne lära mig. Hon gör det säkert gärna och då få wi båda lära oss spinna, både Maria och jag. Det blir roligt“. Ewa satt ännu wid spinnrocken och jämfade om rullen samt försökte taga bort den tråd hon spunnit, då dörren öppnades och ett par små, trasiga pojkar instörtade. „Jaså, du spinner på mors rock,“ utbrast den äldre med ett illparigt leende, — „jag skall minnann skwallra på dig, så får du stryk.“ — „Skwallra icke, Kalle, på syster Ewa, hon är ju alltid så snäll emot oss“, sade den yngre af pojkarne, hwilka, som läsaren kanske redan gissat, woro Ewas bröder. „Swar han i warit?“ frågade Ewa, i det hon några ögonblick betraktade deras wåta, trasiga, nedsmutsade kläder. „Wi ha warit wid bäcken och fångat löjor,“ sade Kalle, „och Anton plumfjade i,“ berättade han skrattande, „se bara, huru han fryser.“ Ewa betraktade deltagande brodern: „Stackars Anton, du har ingenting tort att taga på dig, ty du har inga andra kläder än dem du har på dig. Bara du ej blir sjuk, då du så fryser, det är redan höst och watten är kallt“. „Du kan taga min jacka på dig,“ föreslog den äldre brodern, „den är torr, och så kan du lägga dig att sofwa, ty det är snart kwäll. — Men hwar är mor?“ „Hon gick till Gustafs Mina“. „Swad skulle hon hos den ledingen?“ — anmärkte Kalle. „Mor är alltid mycket wärre, då hon warit hos Gustafs Mina“, sade Anton. „Men lämnade hon icke någon mat åt oss?“ frågade Kalle åter. „Nej“, svarade Ewa bedröfwad, „mor talade wijst om några kalla potåter och litet fisk, som finnes i skåpet, men det skulle jag lägga fram åt far, då han kommer hem.“ Ewa öppnade, under det

hon talade, skåpdörren och såg efter. „Nej, här finnes icke mera än far äter“, sade hon, „men i skolen få en bit bröd, ty brödet räcker åtminstone en vecka ännu, hörde jag mor säga i dag.“ „Ah, icke behöfver du spara fisken och potäterna åt far,“ sade Kalle, „ty jag såg honom hos skräddarens, både han och skräddaren woro redan fulla, så att icke will han ha någon mat i kväll, nog lägger han sig att sofwa, när han kommer hem. Wore wi bara wäl i säng, och skulle icke mor komma hem desförinnan, ty då börjar hon tråta på far och då blir det slagsmål igen.“ „Men hwar är Anna i dag, jag har icke sett till henne sen i morse,“ sade Anton. „Hon gick till nämдемännens, och skulle stanna där några dagar för att taga upp potäter,“ sade Ewa. „Det war bra det“, menade Kalle, „då få wi igen potäter, ty nämдемansmor brukar alltid ge god dagspenning.“ „I kunnen också gå dit,“ föreslog Ewa, „ty nämдемanskan sade i går, att hon behöfver så mycket folk, hon bara kan få.“ Kalle skrapade sig i hufwudet och funderade, det war just ej roligt att hela dagen stå på knä och taga upp potäter, men Anton, som war mera stillsam och beskedlig, beslöt sig genast för att följande morgon gå och erbjuda sig till nämдемännens. Barnen pratade ännu en stund hit och dit. Plötsligt blefwo de afbrutna. Det hördes tunga, ojämna steg i förstugan och en person trefwade swärjande och smågrälade för sig själf efter dörrhandtaget. „Det är far!“ ropade alla med en mun. Pojkarne sprungo förskräkta till sängen och gömde sig under täcket, lilla Ewa drog sig darrande undan i en wrå wid fönstret. Strax därpå öppnades dörren och en stormuren, illa klädd karl raggade in i stugan. Den luggslitna mösjan satt bak i nacken, håret hängde stripigt ned i pannan, och de blodsprängda, glasartade ögonen stirrade med ett till hälften fänigt, till hälften ondskefullt uttryck omkring sig. „Swad,“ skrek han, „är ingen hemma!“ Intet svar följde. Barnen smögo sig tysta och darrande endast djupare i sina gömmor. Den druckne grälade och swor en stund öfwer den frånvarande hustrun och barnen, kastade sig sedan på sängen och war efter några ögonblick djupt insomnad. Nu först wågade Ewa lämna sitt gömställe och gossarne tittade fram undan täcket. „Det war bra att far somnade, innan mor kom,“ sade Kalle.

„Där kommer hon,“ hwiskade Ewa, som stod wid fönstret. I detsamma inträdde modern. Hon såg upphettad och ond ut. „Jaså, den fyllbulken har äntligen sluppit hem. Skada att jag ej hann hem, förrän han somnade — han skulle minnsann fått höra ord och inga wisor. Supa upp allt hwad han förtjänar wid skogsbygget. Jag hörde nog af Gustafs Mina, huru han och skraddaren lefwat om. Det fins icke widare mat i huset än några brödfakor i taket. Swarifrån skola wi få fisk och potä- ter och kläder åt barnen till wintern. Jag skulle själf behöfwa kängor och en duk — Gustafs Mina wäfde sådant präktigt half- ylle åt sig till winterklädnad, men så skickar också hennes man alltid hem penningar. Annat är det med mig, arma stackare!“ Därwid brast hon ut i högljudd gråt. Dylika scener woro icke owanliga i den lilla stugan. De bägge gosjarne brydde sig där- för icke mycket om det, de lysnade en stund till moderns klagan, och insomnade sedan helt lugnt. Ewa däremot, som war ett känsligt barn, blef alltid djupt gripen af dylika uppträden. Hon skulle så gärna welat trösta modern, men wågade icke säga något. — Då modern icke tyktes tala till henne, klädde äfwen hon af sig, lade sig och snystade sig sakta till sömns.

III.

Ewas brinnande törst efter kunskaper, hennes flit, hennes stilla saktmodiga wäsen gjorde henne omtykt icke allenast af den wänliga lärarinnan och kamraterna, utan af hela byns inwånare. Hon war tjänstaktig och wänlig mot alla, ärlig och trogen i det, hon hade om händer, och gick stilla ur wägen, där hon icke be- höfdes. Alla, som kände modern förwånade sig öfwer den flitiga, fromma, stilla dottern.

Genom skolans lärdomar och exempel och genom sin egen skarpa iakttagelseförmåga hade Ewa kommit underfund med, att det icke war rikdomen, som framfallade trefnaden i hemmet, utan att det war gudsfruktan, ordning och flit, som gjorde det. Det tydligaste exempel härpå såg hon hos en mycket fattig sjömans- enkä, moder till den förut omnämnda lilla Maria, hennes kära- ste kamrat.

Ö hennes stuga war alt idel ordning. Golfwet war renskuradt och beströdt med friskt enris, spiseln hwit och renjopad, när där icke brann eld, och de små fönsterrutorna woro som speglar. Öfwer fängen woro alltid bredda ett rent lakan och ett helt täcke, och den fattiga gumman war själf städse ren, hel och blid att se uppå. Då Ewa ibland om lördags- eller söndagskvällarne war på besök hos lilla Maria, brukade dennas mor nedtaga från hyllan den stora bibeln med mäsingsknappen och läsa för de båda barnen. Intrycket af dessa kvällar war obefristligt fridfullt — och ofta tänkte Ewa med en suck: „ack, hvarför är det icke så äfwen hemnuma hos oss!“ Men det war icke ofta hon fick tillåtelse att gå till Marias hem, ty hennes moder kunde icke tåla den ordentliga, hederliga enkan, som alltid tygt och stilla gick andra ur vägen och aldrig med blida ögon såg, att man talade ondt om sin nästa. Därför woro besöken i Marias hem dubbelt kära för Ewa. Enkan och hennes dotter sågo gärna den snälla och stillsamma flickan komma. Den förstnämnda kände ett djupt deltagande för det stadars wanwårdade barnet och den senare hade warmt fäst sig wid den alltid wänliga och slitiga kamraten.

Wisserligen war Ewas hem icke mera så otrefligt, som då wi i början af denna berättelse första gången beträdde dess tröskel, ty ju äldre Ewa blef, desto ifrigare försjde hon för att alt war i ordning där inne. Hon skurade golfwet tvättade fönstren och jopade spiseln. Hon hade sina blomkrukor i fönstren: en wacker, hwit pelargonie och en myrten. Ja, hon hade också haft ett rosenträ, men det hade fadern engång som drucken i wredesmod kastat mot dörren, emedan han tyckte, att det stod i vägen. Ewa tänkte sedan ofta med saknad på denna wärt, som hon fått af pastorns dotter och som hon så mycket gladt sig åt.

Dotterns slit och kunskaper undgingo ej håller modern. Hon yfdes öfwer dem och skröt i granngårdarna öfwer sin snälla och kloka dotter. Skulle Ewa haft anlag för egenkärlek och högmob, så skulle moderns ofloka beteende mycket skadat henne, men hon hade ett stillsamt och ödmjukt sinnelag, som icke yfdes öfwer de ringa kunskaper Gud satt henne i tillfälle att erhålla.

På detta sätt uppvägte Ewa till en god och älsklig 16

årig flicka. Den stygga blicken hade försvunnit och ögat fått ett lugnt, stilla, halft wemodigt uttryck — prägelu af en sorglig barn=dom. I skolan hade hon utom bokliga kunskaper, samt skrifning och räkning äfwen lärt sig skickligt begagna synålen och sköta strumpstickorna. Spinna hade hon lärt sig af sin mor. För att öfwa sig i sömnad, brukade hon gå till herrskapen eller till någon af wärdinnorna i byn och begära syarbete, och om afnarna då lärorna woro undanstökade fatt hon slitigt wid nålen. Betalningen utgjordes dels af matwaror, hwilka kommo hela familjen till godo — eller ock af någon liten slant, som sedan användes till kläder åt de yngre systkonen, så att äfwen de kunde besöka skolan.

IV.

Det war midsonnar. Solen sken klart. Syrener och rosor doftade, kyrkklockorna ringde och orgeln spelade härliga psalmer i kyrkan. Det låg en ljustlig frid öfwer hela naturen. Denna stilla, heliga sabbatsfrid hwilade ock öfwer en flock nattwardsungdom, som just nu trädde ut ur kyrkan. Twänne unga flickor hade skilt sig litet från de öfriga. Den ena af dem war smärt och fin med bleka anletsdrag och klara, wemodiga ögon, hwilka med ett halft drömmande uttryck blickade in i den blåa rymden. En stilla frid låg utbredd öfwer hela hennes wäsende. Det war Ewa. Den andra flickan war hennes barndomswäninna Maria.

De följdes åt ett stycke af vägen. Tigande gingo de bägge unga flickorna wid hwarandras sida. Bådas hjärtan tyktes uppfyllda af tankar på den tid, de nys genomlefwat. Slutligen stannade Maria wid en liten biväg, som ledde till hennes hem. „Ewa“, sade hon i det hon till afsked fattade kamratens hand, „skola wi icke vara tillsammans i eftermiddag?“ „Jo, det skola wi wisst,“ swardade Ewa; „när jag ätit middag, så kommer jag efter dig. Wi skola gå till nämдемännens vackra björkhage“. Maria nickade ett gladt och wänligt bifall, samt wesk af på bivägen hemåt. Ewa stannade för att inwänta sina föräldrar, hwilka i dag på hennes innerliga bön äfwen varit i kyrkan. Modern hade stannat wid kyrkporten för att prata med en

gramkvinna, fadern såg hon icke, han hade förmodligen gått hem förut.

När den enkla middagen war undanstöfad, far och mor gått ut hwar på sitt håll, och de mindre systkoren sprungit att leka med grambarnen i skogsbacken, tog Ewa nya testamentet, som hon för sin slit erhållit af pastorn i skriftskolan och gick till Maria. Det war i dag så högtidsstilla i enkans lilla stuga. Blommande grönnar och späda, gröna björkar stodo här och där kring väggarna, enriset på det nyskurade golfwet doftade så friskt, och en bufett wilda nyponblommor och wackra syrener stodo i en glasburk på bordet, hwilket Marias konfirmationsdag till heder war prydt med en snöhvit linmeduk. Enkan själf satt wid bordet med den stora bibeln uppslagen framsför sig, hon hade just läst ett stycke därur för Maria, då Ewa inträdde. „Guds frid,“ hälsade enkan och räckte wänligt den inträdande handen. „Det war snält att du kom. I han varit så lång tid tillsammans dagligen både i skolan och skriftskolan, och fått lära så mycket nyttigt och godt, hwilket alt Gud låte lända er till wälsignelse. Det är därför icke mer än rätt att i nu firen denna eder högtidsdag i hwarandras sällskap.“ „Ja, ja,“ tillade hon efter en stund: „I kommen nu ut i världen och fån härefter själfwa swara för edert görande och låtande, men kommen ihåg, hwad jag nu säger eder: Förblifwen alltid fromma och rättsskaffens, slitiga och arbetsamma, och waren ärliga och trogna i det, I hafwen för händer, så kommer det för wisso att gå eder wäl i världen.“ Enkan såg wid dessa ord så hög och allwarlig ut och hennes ögon hade en förunderligt klar glans, så att Maria och Ewa stilla nedböjde sina hufwuden och inom sig gjorde fromma löften att alltid förblifwa så. Efter att ännu en liten stund hafwa pratat med enkan stego de bägge flickorna upp och gingo till den af Ewa föreslagna hagen.

Nändemannens björkhage låg nere wid sjöstranden. Det war som sagdt i dag midsommardag och hela naturen hade prydt sig i sin skönaste skrud. Folket tykte sig icke i mannaminne hafwa haft en så wacker midsommar. Alt war så grönt, lummigt och frodigt. Rönnarna gungade sakta sina af doftande hwita blommor öfwerhöljda grenar, och björkarna hängde sina långa, flo-

figa kvistar ända ned till marken. De ljusgröna löfven glittrade i solskenet och fåglarne flögo jublande från gren till gren. Dataliga mångfärgade blommor framtittade ur det fastiga gräset på ängarna, och rågen på åkern böljade i långa, djupa vågor för de lätta windfläktarne. „Ser du huru vackert här är,“ sade Maria, där de stodo på en mossbelupen klippvägg vid fjöstrandens. Framför dem låg den solbelysta hafsviken som en skimrande spegel, blott då och då krusad af en lätt windfåre. Björkarna hängde sina grenar ned i vattnet och den gröna säfven bugade sig djupt för de små böljorna. „Ja, låtom oss sätta oss här“, sade Ewa. Då de suttit en stund sade hon: „Ack om det ändå alltid wore midjommor.“ „Svarför skulle du önska det?“ frågade Maria. „Jo, jag tycker att allt då är så vackert och skönt, då är också människorna gladare och lättare till sinnes, och då är det också lättare att vara god och göra godt, men om hösten, då det regnar och stormar och är mörkt och om vintern, då det är kallt då, då är det så svart och“. . . Ewa afbröt sin tankegång. En hel här af sorgliga barndomsminnen — dystra höstar och långa, enformiga vintrar drogo förbi hennes själ. „Jag åter“, inföll Maria, „tycker om hösten och vintern, ty då hinner mor vara hemma och då sitta vi alltid om källarne och arbeta tillsammans; mor brukar då berätta historier från sin ungdom — eller och läser jag för henne från någon bok, men om somrarna är hon alltid på arbete hos främmande“. „Ja, det har varit helt annat med dig“, sade Ewa lifsom litet tveakande. Maria förstod, att Ewa syftade på de bedröfliga förhållandena i sitt hem och fattade deltagande hennes hand. „Vet du Ewa, hvad mor säger: Hon tycker, att din mor icke mera är så ondsint och trätgirig som förut, och att eder lilla stuga nu blifwit så uppstädad, till och med trappan och gården äro renjopade — och det är din förtjänst, säger mor“. Vid dessa ord slingrade Maria sina armar kärleksfullt kring Ewas hals. Ewa rodnade öfver berömmet. „Jag skulle så gärna vilja stanna hemma någon tid och pyssla om far och mor samt sy åt systonen och försöka få dem i skolan“, sade hon, „men maten räcker icke till för så många. I höst kommer desutom syster Anna hem, som i 2 år tjänat som barnflicka, för att i sin tur gå litet i

skolan. Min plan är därför att söka mig någon tjänst. Wet du", fortfor hon därefter med strålände ögon, "jag får nu äfwen lära mig wäfwa. Jag talade här om dagen med nämmandamanskan och hon bad mig komma dit på en tid, så skulle hon lära mig. War det icke bra wänligt gjordt af henne?" "Ja wilst. Hör du, Ewa, din mor borde wara bra glad öfwer dig. Tänk huru mycket du lärt dig på desja 4 år, du gått i skolan. Jag känner ingen af skolflickorna, som syer så fort och bra, som du och som stickar så flinkt strumpa. Och när du nu får lära dig wäfwa, så är jag öfvertygad om, att du snart blir ortens flinkaste, mest anlitade wäfwerfka", sade Maria skrattande. "Åh, Maria, icke går det så fort för en nybörjare att komma i ropet för att wara en sticklig wäfwerfka", menade Ewa, — "där till behöfs mångårig öfning, kan jag tro". "Åh, jag känner dig nog. När du en gång kommer i farten, så klappar du till wäf på wäf", skrattade Maria. "Mor har också lofwat lära mig wäfwa, ty jag kommer att åtminstone tilswidare stamma hemma", sade Maria. "Wet du", tillade hon, "jag har tänkt börja sy kläder, ty jag har en sådan lust och fallenhet därför. Då jag här om dagen talade med mor därom tyckte hon det wara en god tanke, och hon lofwade själf hjälpa mig, ty hon har i sin ungdom warit och är ännu, som du wet, en mycket snäll sömmerska". Flickorna pratade ännu en stund om hwarjehanda. Slutligen sade Ewa, i det hon uppslog sitt nya testamente: "Nu ha wi suttit länge nog och pratat, låt oss nu läsa litet till sammans och sedan gå hem". När flickorna läst för hwarandra hwar sitt kapitel och desutom ett och annat bibelspråk, som särdeles tilltalat dem, sade Maria: "Ewa låtom oss komma öfwerens att hwarje afton och morgon läsa, om icke mera, så hälst ett par verser från våra nya testamenten. Wi kunna wäl aldrig i lifwet få så brådt om, att wi ej skulle hinna med det." "Ja, det skola wi göra", sade Ewa gladt och räckte wäninnan handen. "Så mycket tid måtte wi wäl alltid hafwa, om ej annat så stiga wi litet tidigare upp, och när wi så ofta läsa, så lära wi oss smånigom några bibelspråk utantill, och dem kunna wi läsa ur minnet, ifall wi någon gång blifwa sjuka och ej orka läsa, eller annars omöjligt få tillfälle därtill. Och nu Maria måste wi gå hem."

„Hör Ewa“, sade modern, då denna följande morgon skulle gå till nämndemannens för att lära sig wäfwä. „Du har icke omtalat, hwad nämndemanskan lofwat dig i lön, för att du skall wäfwä åt henne“. „Lön?“ upprepade Ewa litet förlägen, „icke war det fråga om någon lön. Jag får ju mat och får des-utom lära mig, är icke det nog? Jag är ung och owan och kan wäl fördensfull icke så snart göra henne någon nytta“. Modern lät Ewa knapt tala till slut, innan hon utfor i häftiga förebräelser öfwer dotterns ensald och nämndemanskans snitenhet, som lät den fattige arbeta för intet och så widare. Det war endast med möda Ewa förmådde lugna modern och först, sedan hon förespeglat henne, huru mycket hon i en framtid kunde för-tjäna, om hon lärde sig wäfwä, fick hon tillåtelse att gå till nämndemannens.

Sommaren war förgången. Ewa hade som Maria förut-spått, användt den slitigt. Nämndemanskan hade alt skäl att wara nöjd med sin elew. Hon hade lagt upp helt korta wäfwär, på det Ewa skulle hinna med flere och desutom komma i tillfälle att lära sig olika slag af wäfnad. Hon hade äfwen fått wäfwä åt sig själf en bonullstygsklädning, hwartill nämndemanskan skänkt henne garnet.

Den slitiga, läraktiga flickan war allmänt omtykt i byn. En fru i grannsocknen, hwilken hört henne omtalas, kom en dag till nämndemannens och bad att få henne i tjänst till sig. Ewa war genast willig därtill, och de öfwerenskommo, att hon skulle tillträda sin nya befattning om hösten. Ewa stannade några weckor i hemmet, innan hon började sin tjänst. Hon wille hjälpa sin mor med att lappa och laga systkonens och faderns kläder. Den bestedliga nämndemanskan hade gifwit henne åtskilliga klädes-plagg, hwilka hon nu ändrade och lagade upp åt småsystkonen till wintern. Af sin hjälpsamma, wälwilliga lärarinna i skolan hade hon lärt sig att själf klippa till de enklaste och wanligaste klädesplagg, hwilket nu och framdeles kom henne wäl till pass. Annu måste Ewa tala med modern om en sak, som låg henne warmt om hjärtat, nämligen systkonens skolgång. När hon först framstälde

sin begäran, tyckte modern, att det kunde vara nog med det lilla de redan fått lära sig, samt anförde huru swårt det wore för henne att skaffa dem kläder och underhålla dem i skolan. „Af far din“, slöt hon sitt tal, „har jag ingenting att wänta, ty han super upp allt, hwad han förtjänar och snart får jag föda honom också“. Sedan Ewa lofwat skicka en del af sin lön åt modern för anskaffande af det nödwändigaste, så gaf denna slutligen sitt bifall till hennes bön.

Ewa hade en aftonskymning kort före sin afresa begifwit sig till Maria, för att taga afsked af denna sin barndomswäninna. På hemvägen såg hon några karlar, hwilka gingo ett stycke framför henne, släpa på en mänsklig warelse. Drifwen af en obeständ aning skyndade hon framåt och såg till sin förskräckelse, att det war hennes far. Han hade drucken begifwit sig ifrån byn, snafwat öfwer en sten, fallit och slagit sig mycket illa. Medwetslös bars han nu hem. De närmast följande dagarne bragte sorg och bekymmer öfwer den lilla familjen. Den af dryckenskap förswagade mannen blef allwarfsamt sjuk. Nu wisade sig Ewas milda, weta natur i sin wackraste dager. Swarken natt eller dag wet hon från faderns bädd. Hon war alltid till hands att jämka hans kuddar, räcka honom en dryck watten, då febern brände honom — eller tala några wänliga ord till honom. Ett par gånger, då fadern war redig, hade hon till och med fått läsa för honom ur det kära nya testamentet. Dessa ögonblick kände hon sig obefrifligt lycklig. Modern gick under dessa dagar sysslade ut och in i stugan, eller ock war hon hos någon grannkvinna. „Jag gissade allt, att det så skulle gå“, sade hon ibland med bitterhet blickande åt fängen, där mannen låg. „Kansfe är det så godt, om han dör, ty någon nytta kan han ändå icke mera göra, och jag skulle till slut få föda honom också.“ „D, mor, mor, tala icke så!“ bad Ewa gråtande. „Kansfe skulle far blifwa annorlunda, om han nu blefwe frisk.“ „Han blir aldrig annorlunda“, war moderns korta swar.

Nu skulle Ewa resa. Hon hade tillslutit sin fars ögon och sett honom föras bort i kyrkogårdens tyfsta gömma. Gråtande räckte hon handen åt mor och syston, och gief nya skiften af sitt lif till mötes.

V.

Fyra år woro förgångna. Wi återfinna Ewa hos samma wänliga fru i grannsocknen, hos hwilken hon tagit tjänst. Ärligt, troget och samwetsgrant hade hon förrättat sina åligganden. Hon hade troget hållit sin öfwerenskommelse med Maria att hwarje morgon och kväll läsa, om icke mera, så åtminstone ett par verser från nya testamentet. Och hon hade alltid tid därtill. Huru mångahanda än göromålen woro, så fans det dock alltid några ögonblicks ledighet för henne att läsa. Det hände någon gång, då hon hade ogudaktiga och lättjinniga kamrater, att desja hänande hennes gudsfruktan tanflöst sade: „Nå, Ewa läser wäl nog för oss allesamman“. På dylika ord svarade Ewa blott med en stilla förebrående blick. Hon tyckte, att hon, för hwarje gång hon läste, fick mera krafter att blifwa bättre, och mera nöje att förrätta sina sysslor. Sin lön delade hon i trenne delar. För den ena af desja delar köpte hon de nödwändigaste kläder hon behöfde, den andra delen lade hon å sido för sin mors och sina systons räkning, och den tredje — förwarade hon för oförutsedda behof. När en fåfång kamrat engång skrattade åt hennes enkla, ytterst anspråkslösa garderobe, och frågade, hwarför i all världen hon icke köpte sig fina wackra kläder, när hon ändå hade så stor lön, svarade Ewa: „Jag har min gamla, fattiga mor och mina yngre syston att tänka på — och desjutom har jag ju de nödwändigaste kläder jag behöfwer. Jag har några omgångar starfa, ändamålsenliga underkläder och klädningar, jag har hela, starfa kängor och ett warmt öfwerplagg för wintern, hwad behöfwer jag mera!“ „Jag menade bara“, svarade kamraten förlägen, ty hon hade också en gammal orkeslös mor, som hon aldrig gifwit något åt, utan af hwilken hon twärtom mottagit, hwad denna genom sitt arbete förtjänat och kunnat gifwa henne, — „jag menade bara, att

om du skulle använda hela din lön till kläder, så skulle du få så mycket, och desutom vackra och fina, medan du nu alltid begagnar, grofwa och hemväfda plagg". „Swad skulle jag med de fina kläderna göra", svarade Ewa. „De passa icke för mig — eller i allmänhet för vårt stånd. De hemgjorda äro mycket starkare och warmare och lämpa sig bäst för vårt arbete.

Ewa brukade äfwen själf förfärdiga sina kläder. Då hon alltid flinft och hurtigt gjorde undan sina sysslor, så fick hon ibland, då hon begärde det, af sin wänliga wärdinna en liten fristund, ja stundom en hel estermiddag. Dessa lediga stunder använde hon att sy och laga sina kläder, och då hon städse tog tiden i aft, samt med lust och ihärdighet grep hwarje arbete an, så fick hon alltid tillräcklig tid för sitt eget arbete. Hon war glad att hon fått lära sig sy och således icke behöfde kasta bort sina penningar på onödiga arbetslöner. Ofta märkte hon att kamraterna gåfwo ut till någon af byns sömmerskor hwarje klädesplagg, huru obetydligt det än war, att sys. En stor del af deras inkomst gick således åt till arbetslöner för deras kläder. Mången af dem kunde sy ganska bra, men de iddes icke, de pratade och skrattade hållre med hwarandra, och tyckte arbetslönen wara så ringa, att de nog kunde betala den. — På detta sätt hade Ewa redan tjänat i 4 år. Mången husmoder blickade med wälbehag på den slitiga, allwarliga flickan, som så träget och saktmodigt förrättade sina sysslor. Mången jämnårig närmade sig henne med aktning och wänskap, och mången yngling tänkte med wärme på hwilken duglig och ordentlig wärdinna hon skulle bli i ett eget, litet hem.

Ewas lyckligaste stunder woro, då hon ett par gånger om året fick tillåtelse att besöka sin mor. Hon medförde då penningar åt henne samt en liten gåfwa åt sysskonen. Då war det jubel i sysskonkretsen och hwar och en trängdes kring Ewa för att se henne och höra henne berätta något om sig själf. Maria fick wid dessa tillfällen också alltid ett besök. De båda wäninnorna samspåkade då glädt om gemensamma kära minnen i enfans lilla stuga. Dessa små utflygter till hemmet woro särdeles wälgörande för Ewa, hon tog jedan alltid med friska krafter och

mytt mod ihop med sitt arbete, glad och tacksam mot Gud för hwarje dag som förgick.

VI.

Åter ha några år förgått och åter står naturen i midssommarfrud. Ett stycke nedanom byn låg en täck nyuppbyggd bondgård. Rödmålad med hwhita fönster och dörrposter såg den leende och inbjudande ut, där den nästan helt och hållet doldes af lummiga gröna trån. Rönnar och syrener hade midssommaren till heder prydt sig i blomsterfrud. I den lilla trågärdstjappan frodades potatis och andra rotväxter. Allt war så prydligt, städadt och wälordnad. En stilla frid tyktes hwila öfwer hela huset. Framför den renskurade trappan låg friskt granvis och genom en liten treflig förstuga inkom besökaren i en stor rymlig boningsstuga, där allt war sfinande blankt och rent. Wid det öppna fönstret längst fram i stugan sutto wid ett rödmåladt bord en ung bonde med sin hustru. Han höll en uppslagen psalmbok framför sig på bordet och läste högt en psalm om sommarens fågring och Guds godhet. Framför honom satt hans unga hustru med nedböjdt hufwud och hopknäpta händer och lyssnade på de sköna orden. — Psalmen war slut och de bägge makarna sutto tysta. Det war så högtidsstilla därute. Fåglarne kwittrade jublande i träna en lätt windfläkt rörde den stora blommande rönnens grenar. Några hwhita blad föllo genom det öppna fönstret ned på bordet. Då såg den unga hustrun upp. I de wackra blåa ögonen med det wemodiga uttrycket och de behagliga, lugna anletsdragen igenkänna wi lilla Ewa från den fattige arbetarens stuga. Hon hade gått framåt i slit och ädla dygder och slutligen genom sitt stilla, milda wäsen wunnit en ung redbar bondes hjärta. Den trefliga gården, som låg inbäddad i midssommarens grönska, war hennes hem. Ewa bröt först tystnaden. „Suru mycket“, utbrast hon, „har jag ej att tacka Gud för, som satt mig i tillfälle att besöka en skola och inhämta nyttiga kunskaper. Swad hade jag varit, om jag icke fått lära mig något!“ „Ja, sade mannen, tillfället att förwärfwa sig lärdom är en af de största wälgärningar wi hafwa att tacka Gud för, ty genom den lära

vi känna icke blott arbetets välsignelse, utan äfwen värdet och nyttan af kunskaper". „Jag tror", sade Ewa tankfullt, „att många människor icke wore så fattiga och olyckliga, om de bara fått lära sig något. Men många föräldrar sätta icke sina barn i skola, isynnerhet om de själfwa icke hafwa lust, och icke sjsjelsfatta de dem hemma håller med något. Jag minnes nog, huru grannbarnen och sjsjiskonen förr sprungo omkring och gjorde odygd, och huru föräldrarne jagade ut dem, då de tykte dem vara i vägen hemma. Mödrarna sakna lust och ihärdighet att lära sina barn det lilla de själfwa kunna. När wi ibland hemma wille göra något, så förde mor ut oss och sade: gån edra färde, icke kunnen I ännu göra något, nog lär turen ännu komma till er att träla och släpa. Jag känner flere af mina jämnåriga, hwilka icke fingo gå i skolan, utan sprungo omkring ända tills de blefwo så stora, att de kunde antaga någon tjänst. Nu wardt deras tid upptagen af tjänsteåligganden och de hunno icke widare lära sig något. Med njugg nöd kunna de därföör spinna och sticka strumpa. Allt hwad de företaga sig går långsamt och tafatt. Det är så sorgligt med dem och icke hafwa de lust med handarbete håller — sina kläder och strumpor gifwa de ut att sjsjys och stickas". „Nog är det så", gemälde mannen. „Till stor del är det mödrarnas fel, som icke hålla barnen till arbete. Låt vara att föräldrarne äro så fattiga att de icke ha något annat arbete att gifwa dem, så kunna de åtminstone låta dem taga del i de dagliga göromålen, såsom att diska, sopa, hämta in wed och så widare. På detta sätt skulle de fostras upp till dugliga människor, med kärlek till arbete och nyttig sjsjelsfättning — och därigenom skulle de också undgå mången olycka och frestelse i framtiden". „Bet du", sade Ewa, „desja dina ord påminna mig om twänne ordspråk, hwilka wi som barn skrefwo i våra skolhäften, det ena lybde: „Sjäfäng gå lärer mycket ondt", och det andra: „Sätjan är alla lasters moder".

Ewas fromma wäsende och outtröttliga omsorg om de sina hade äfwen slutligen wärkat godt på modern.

Hon war numera en arbetsam och wänlig kwinna, som

nöjd med sin lott, bodde kvar i den lilla stugan jämte sin yngsta dotter. Stugan hade genom Ewas och hennes mans försorg blifwit uppputsad, och war numera trefligare och bekwämare än förr. Ewas bägge bröder woro ute i tjänst. De hade, tack vare Ewas omsorger, en kort tid njutit undervisning i folkskolan och uppvuxit till dugliga ynglingar, af hwilka modern hade mycken glädje. Den gamla kvinnan talade ofta om sin egen försummade uppfostran och sin oförmåga att uppfostra sina barn. Hon förebrådde sig själf bittert detta fel. Ofta sade hon till sina barn, att det war hennes ofunnighet, lätja och trätlystnad, som orsakat att mannen fallit så djupt under drycken-
 skapslasten. Afwen hon hade nu, ehuru sent, lärt sig skatta gudsfruktan och nyttan af skolorbildning.

Direktionen för sällskapet „Svenska Folkskolans Vänner“:

Värkställande direktör: Doktor W. Grefberg, adr.: H:fors, Mikaelsgatan 3.

Ledamöter: Folkskoleinspektör V. Öhberg.
„ Professor F. V. Gustafsson.
„ Filos. lic. I. Heikel.
„ Kontorsskrifvaren H. Hollmerus.

Suppleanter: Pastor F. L. Bengelsdorff.
„ Filos. mag. E. Lagus.

Sekreterare: Mag. P. Nordmann adr.: H:fors, N. Magasinsg. 9.

Kassör: Kassör J. H. Sjöholm, adr.: H:fors, L. Robertsgatan 13.

Vaktmästare: Karl Åberg adr.: H:fors, Lappviksg. 18.

Tillkännagifvande.

Manuskript till folkskrifter, behandlande ämnen ur fäderlandets historie o. geografi, naturalhistorien, skildringar af seder bruk, lättfattliga framställningar af frågor rörande landets samfundsskick och statsrättsliga ställning m. m., uppköpas af sällskapet Svenska Folkskolans Vänner“ enligt följande tariff:

100 mark per ark utgifvas åt förf. af själfständiga populära handlingar; 75 mark per ark åt förf. af originalberättelser, novel-skizzer, resebeskrifningar och dyl.; 60 mark per ark utbetalas bearbetningar; 40 mark per ark betalas för öfversättningar.

Till salu.

Valda sånger och visor

utgifna af „Svenska Folkskolans Vänner“, Första samlingen I—V å 10 penni per häfte. Återförsäljare erhålla 40 % rabatt. — Rekvisitioner insändas till sekreteraren filos. mag. P. Nordmann, Helingsfors, N. Magasinsgatan 9.

SKRIFTER

Utgifna af Sällskapet

Svenska Folkskolans Vänner.

- Första häftet: **James A. Garfield**, president i Nord-Amerikas Förenta stater. Lefnadsteckning, bearbet. efter W. M. Thayer m. fl. Bokhandelspris: 40 *ni*.
- Andra häftet: **Emigrationen**. Tvänne uppsatser i en af dagens brännande frågor. Bokhandelspris: 40 *ni*.
- Tredje häftet: **En byhistorie**. Teckning ur folklifvet af Parus Ater. Inhemskt original. Bokhandelspris: 20 *ni*.
- Fjärde häftet: **Ur Finlands historie**. En blick på Finlands historie. — Per Brahe. — Skärmytslingen på Älgsjö. — Kriget 1808—9. — J. L. Runeberg. Bokhandelspris: 40 *ni*.
- Femte häftet: **Hårdt pröfvad**. Skildring ur värligheten af Zakarias Nielsen. Öfvers. från danskan. — **Skuld och försoning**. En berättelse ur folklifvet af Aina. Bokhandelspris: 20 *ni*.
- Sjätte häftet: **Om kopporna och vaksinationen** af J. H. — **Prästens fosterdotter**. Skildring ur det verkliga lifvet T. A. Thyregod. Öfversättning från danskan. Bokhandelspris: 30 *ni*.
- Sjunde häftet: **Om Runorna**, nordens älsta skriftecken. Efter Köbke, Liljegren, Geijer m. fl. af A. O. F. Bokhandelspris: 25 *ni*.
- Åttonde häftet: **Herodes den Store** af A. Ingerslev. Öfversättning från danskan. Bokhandelspris 25 *ni*.
- Nionde häftet: **Under skilda fanor**. Berättelse från 1788—90 års krig af P. Nordmann. Bokhandelspris 50 *ni*.
- Tionde häftet: **Lotsen och hans hustru**. En historie berättad af Aina. — **Direktionens Årsberättelse för 1883**. — **Direktionens Årsberättelse för 1884**. Bokhandelspris 15 *ni*.
- Elfte häftet: **På landsbygden**. Af Parus Ater. — **Direktionens Årsberättelse för 1884—85**. Bokhandelspris 25 *ni*.
- Tolfte häftet: **Trohet i det ringa**. Berättelse ur folklifvet af Aina. — **En flicka som besökte folkskolan**. Bokhandelspris 30 *ni*.

